

جریدہ علیمیہ

مشیت جلیلہ اسلامیہ نمک جریدہ رسمیه سید
ربیع الاول ۱۳۳۴ (*)

عذو: ۶۹

آیدہ بر نشر اولنور

ایکینجی سنہ

اراده سنیه
« صورت خط هایون »

موجب عمل اوله

« جنون و جذام و برص و یا بونلرک درجه سنده بولنان علتلردن بری زوجه موجود اولدینی بعدالنکاح تبین یا خود عقد نکاحدن صکره تحدث ایتدکده زوجه مخیره در . دیلرسه زوجیه اقامتی اختیار ایلر دیلرسه قاضی به بالمراجعه نکاحک فسخنی طلب ایلر علت واقعه نک زائل اوله جنی امید اولنور ایسه قاضی فسخنی بر سنه تأجیل ایلر مدت مذ کوره ظرفده زائل اولدینی تقدیرده زوجه دیلرسه بتکرار قاضی به بالمراجعه نکاحی فسخ ایتدیرر مذ کور خیار فوری اولیوب زوجه دیله دیکی زمان استعمال ایده بیلور شو قدرکه زوجه قبلالنکاح زوجنک عیوبنه عالمه یا خود بعدالنکاح والوقوف قولاً یا فعلاً راضیه اولسه خیار ساقط اولور. »

★
★ ★
عرض تذکره سی صورتی :

مجهدين عظام حضراتنک احد زوجینده موجود یا بعدالازدواج حادث اولان علت سبيله زوج دیگر ایچون خیارک ثبوت وعدم ثبوتی خصوصنده کی مجتهداتی وامام محمد رحمه الله تعالى حضرتلرینک بوبابده کی قوللرینک دلائل ترجیحیه سنی وامام مشار الیهک اجتهادلری وجهله ترتیب اولنان وبالا یه ده عیناً تحریر ایدیلن مسئله نی متضمن اوله رق ۲۰ شعبان ۱۳۳۲ تاریخلی نظامنامه موجبجه فتواخانه عالی هیئت تألیفیه سنجه تنظیم وفتوی امانته تودیع ایدیلوب اعطا قلنان مضبطه لفاً عرض و تقدیم اولنش و مسائل مجتهد فیهاده امیرالمؤمنین حضرتلری هانکی قول اوزره عمل اولنمسیله امر وفرمان بیوررلر ایسه آنکله عمل اولنمق مقتضی بولنش اولدیغندن مضبطه مذ کوره ده درمیان ایدلیدی وجهله امام مشار الیهک مرجعتی جامع وتأمین مقصودی کافل و ضامن بولنان اجتهادلری اوزه مرتب مسئله مذ کوره نک بعدازین بالعموم قضا و افتاده دستورالعمل اولمسی ضمنتده خطهایون حضرت خلافتیناهیلریله توشیح بیورلمسی امرالمؤمنین اقدمز حضرتلرینک عتبه سنیه ملوکانه لرندن مسترحم بولندیغی معروضدر اقدم. ۱۸ جمادی الاولی ۱۳۳۴

★
★ ★

جنون و جذام و برص و یا بونلرک درجہ سندہ بولنان علت لردن بری زوجہ موجود اولدینی بعدالنکاح تبین یا خود عقد نکاحدن صکرہ تحدث ایتدکده زوجہ مخیرہ در . دیلرسہ زوجیلہ اقامتی اختیار ایلر دیلرسہ قاضی یہ بالمراجعہ نکاحٹ فسختی طلب ایلر . علت واقعہ نک زائل اولہ جنی امید اولنورسہ قاضی فسختی بر نہ تأجیل ایلر مدت مذکورہ ظرفندہ زائل اولدینی تقدیردہ زوجہ دیلرسہ بتکرار قاضی یہ بالمراجعہ نکاحی فسختی ایتدیرر . مذکور خیار فوری اولیوب زوجہ دیلہ دیکی زمان استعمال ایدہ بیلور . شو قدر کہ زوجہ قبلالنکاح زوجنک عیوب نہ عالمہ یا خود بعدالنکاح والوقرف قولاً یا فعلاً راضیہ اولسہ خیاری ساقط اولور .

احد زوجیندہ موجود یا بعدالازدواج حادث اولان علت سبیلہ زوج دیگر ایچون خیارک ثبوت وعدم ثبوتندہ مجتہدین عظام حضراتی اختلاف ایتملر درر .

شیخین یعنی امام اعظم وامام ابی یوسف رحمہما اللہ تعالیٰ یہ کورہ جب وغتدن بشقہ احد زوجیندہ موجود و یا حادث بولنان هیچ بر عیب سبیلہ بو عیب فاحش اولسہ بیلہ زوج دیگر ایچون فسختی نکاحہ حق و صلاحیت یوقدر . مبسوطدہ بیان اولدینی اوزرہ بوقول امام علی وابن مسعود رضی اللہ تعالیٰ عنہما نک قوللریدر .

ائمہ حنفیہ دن امام محمد الشیبانی علیہ رحمۃ الباری زوجہ بولنان یا بعدالنکاح حادث اولان بعض علت لردن طولای زوجہ ایچون خیار فسختی ثابت اولدینی اما عیوب و علل مذکورہ زوجہدہ بولنور ایسہ تطلیق ایلہ نفسندن دفع ضرر بولنقی ملابسہ سیلہ زوج ایچون خیار ثابت اولیہ جفتی الجہاد بیورمشدر .

امام مشارالیک مذهب مذکورینک تفسیر وتوضیخندہ کتب فقہیہ حنفیہدہ اختلاف موجود بولنوب بعضیلرندہ زوجہ یہ خیار فسختی اثبات ایدن علت جنون و جذام و برص علت لری اولدینی بیانیلہ بالا کتفا یالکر بولنرہ منحصر بولندینی یا علل ثلاثہ مذکورہ حکم وقوتندہ بولنان دیگر علت لردہ دخی خیار مذکور صری بولندینی بیان ایدلما مشدر . حالو کہ اکثر کتب فقہیہ حنفیہدہ مارالذکر علل ثلاثہ دن بشقہ ہر علتکہ زوجہ نک زوجیلہ برلکدہ اقامتی بلا ضرر ممکن اولیہ مذکور علتدن طولای زوجہ ایچون خیار ثابت اولدینی تصریح ایدلماش و حتی امام حدادی سراج و حاجندہ «قال الکرخی العیوب الموجودہ بالزوج لا تثبت الخیار للمرأة عندانی حنیفہ و ابی یوسف الا الجب والغنۃ

والخصا وقال محمد الجنون والجذام ايضاً وكل عيب لا يمكنها المقام معه الا بضرر وجه قول
ابي حنيفة وابي يوسف انها عيوب بالزوج فلا تثبت الخيار كسائر العيوب ولا يلزم الحب والغنة
لان الخيار فيهما لتقصان المهر لابعنة الزوج وجه قول محمد ان المرأة يلحقها الضرر بالمقام
مع الجنون اكثر مما يلحقها بالمقام مع العنين فاذا ثبت لها الخيار في الغنة فهنا اولى وفي الخجندی
قال محمد اذا كان بالرجل عيب لا يمكنه الوصول الى زوجته فهي بالخيار الا انه ينظر ان
كان العيب كالجنون الحادث والبرص ونحوه فهو والغنة سواء فينتظر حولا وان كان
الجنون اصلياً او برصاً لا يرجي برؤه فهذا والحب سواء فتخير في الحال فان شئت رضيت
بالمقام معه وان شئت رفعت الى الحاكم حتى يفرق بينهما » ومحيطه « قال محمد رحمه الله تعالى
وللمرأة الخيار في الجنون والجذام وكل عيب لا يمكنها المقام معه الا بضرر الا ترى انه يثبت
لها الخيار في الحب والغنة » وبزايده « ولم اجد ان الرجل اذا كان عذيوطا عند الجماع
على قول محمد هل يكون لها الخيار وقد كانت المسئلة واقعة بخوارزم فاجاب بعضهم بانها
تملك الرد » وفتح المعينه « قال محمد رحمه الله تعالى لها الخيار اذا كان بالزوج عيب فاحش لا
تطبق المقام معه لانها تعذر عليها الوصول الى حقها لمعنى فيه فكان بمنزلة الحب والغنة »
وطحطاويده « والحق بها القهستاني كل عيب لا يمكنها المقام معه الا بضرر ونقله المؤلف في
شرح الملتقى » ديه امام محمد حضر تليزنيك رأى واجتهاد لرى اوزره تصريح وتفصيل وموجب
خيار بولتان علل وعيوب بويله جه توسيع وتعميم ايدلشدر .

امام محمد رحمه الله تعالى نيك تأييد وترجيحى ضمنتده بعض فقهاء حفيه ديمشارد ركه
بو مثللو عيوب حسا وطبعا استيفاء حقوق زوجيته مانع بولنمشدر . چونكه طبائع سليمة
بو كبي معلولين ايله مقارنتدن متفر وبوتنفر طبعى « فر من المجذوم فرارك من الاسد » حديث
عالي سيله دخى مؤيد بولنمغله برابر ازدواجدن مقصود تكثير نفوس وحصول اولادايكن
عندالتنافر بو مقصود فوت وعلل مذكوره بعضاً اولاده دخى سارى اولور . امام
مشاراليهك اجتهادى هندية ده « وبه تأخذ » وجوه مرده ده « وينبغى اعتماده » ديه ترجيح
ايدلش وقول مذكور امير المؤمنين عمر الفاروق وعبدالله بن عمرو وعبدالله بن عباس رضى
الله تعالى عنهم حضراتنك مذهب لرى بولنمشدر .

امام احمد بن حنبل رحمه الله تعالى دائرة عيوبى دها توسيع بيوره رق استطلاق بول
وناصور زوجه ايچون مثبت خيار اولدينى كبي زوج فقا قوقولى كل علتيله معلول اولدينى
تقديرده دخى زوجه ايچون ثبوت خارده قائل اولمش وامام مالك وشافعى رحمهما الله

تعالی دخی بو مثللو بعض علل وامراض فسخ نکاحی مجوز عیوبدن اولدینی اجتهادنده بولمشدر .

اُمّة ثلاثه رحمهم الله تعالینک اجتهادلرینه کوره زوجیندن هانکی برنده بومثلوعیوب بولنور ایسه دیکری ایچون حق فسخ ثابت اولدینی حالدده امام محمد رحمه الله تعالی یه کوره زوجهده عیوب بولنور ایسه زوج - حق طلاقنی استعمال ایله تخلصی ممکن ومشروع اولدینی جهته زوج ایچون حق خیار وفسخ ثابت اولیوب اما زوجه طلاقه مالکه بولندیغنه مبنی تخلص نفس آنجق خیار ایله ممکن اوله بیله جکندن عیوب زوجدن طولای زوجه ایچون خیار عیب وفسخ ثابت اولور .

مسئله ۴ مجتهد فیها اولدینی جهته بالاده مذکور عیوبدن طولای زوجه ایچون مخیرلکک ثبوتی رأینده بولنان قاضی ثبوت خیار وفسخ نکاح ایله حکم ایتسه حکمی نافذ اوله جفی کتب فقهیه حنفیهده بیان اولندیگی کی مجتهد فی الشرع بولنان امام اعظم حضرت تریله مجتهد فی المذهب اولان امامین حضراتی منافع، مضمون اولندیغنه متفق ایکن متأخرین فقهاء حنفیه اموال ایتم و اوقاف مثللو بعض اموالک منافعتک مضمونیتنه قائل اوله رق بونده مذهب شافعی بی قبول ومذهب حنفی یه ادخال ایلشدر .

امام محمد رحمه الله تعالینک سراج الوهاجده ومحیطده وفتح المعینده مذکور بولندیگی بالاده بیان وتقول صریحه سی دخی عیناً درج واتیان اولنان قولی هرجهتی جامع وتأمین مقصوده کافل وضامن بولندیغنه وفی الحقیقه زوجهده کی عیوبدن طولای زوج ایچون اثبات خیاره لزوم بولندیغنه ومجملهده بر جوق مواد امام مشارالیه حضرت تریلینک اجتهادلرینه بناقلنمی جهتیه دولت علیه ده امثالی مسبوق بولندیگی متین بولنسنه مبنی امام مشارالیهک اجتهادی اوزره مسئله مذکوره ترتیب وبالاده درج ایدلشدر .

مسائل اجتهادیده اقوال مجتهدیندن بریله عمل اولنمی حقنده اراده سنیة حضرت خلافتیناهی شرفصادر اولدینی تقدیرده اوقول ایله عمل واجب وخلافه حرکت غیر صحیح اولدینی کتب فقهیهده مصرح ومسطور بولندیغنه مبنی اول وجهله اراده سنیتهک استحصال بیورلمسی موافق اولور اولباده ۱۶ جمادی الاولی ۱۳۳۴ ۸ مارت ۱۳۳۲

هیئت تألیفیه دن هیئت تألیفیه دن هیئت تألیفیه دن هیئت تألیفیه دن
احمد مختار حافظ مصطفی صفوت محرم لطفی حسین نجم الدین علی حیدر

حضور عالی^{*} فتواپناهی به

هیئت تألیفیه دن اعطا قلنان اشبو مضبطه حضور سامی^{*} مشیختپناهی لرینه تقدیم قلنمش
واجرای ایجابی رأی عالی^{*} مشیختپناهی لرینه وابسته بولنمش اولمغله اولبابده وهر حالده امر
و فرمان حضرت ولی الامر کدر ۱۶ جمادی الاولی ۱۳۳۴ ۸ مارت ۱۳۳۲

قوانین و تقاضات

« ۸ شباط ۱۳۲۷ تاریخی ملکیه تقاعد قانونی احکامنک مأمورین علمیه ایله ایتم و اراملننده تطبیق حقننده قانون [*] »

ماده : ۱ مستحق تقاعد اولان بالعموم مأمورین علمیه ایله وفات ایدنلرک عائله لرینه
اوپ یوز یکرمی سکنز سنه سی ابتداسندن اعتباراً الیوم دستور العمل اولان ملکیه تقاعد
قانونی احکامنه توفیقاً معاش تخصیص اولنه جقدر .

ماده : ۲ مأمورین و مستخدمین علمیه دن قطع اولنه جق عائدات تقاعديه واردات
عمومیه بودجه سنه و اعطا اولنه جق معاشل دیون عمومیه بودجه سنک قسم مخصوصه
علاوه ایدیه جکدر .

ماده : ۳ بیک اوچوز اون تاریخی علمیه تقاعد نظامنامه سی مفسوخدر .

ماده : ۴ اشبو مواد قانونیه نک اجرای احکامنه مالیه ناظری مأموردر .

[قوه اجرائیه جه ۲۲ ربیع الاول ۱۳۳۰ و ۲۸ شباط ۱۳۲۷ تاریخنده تنظیم و موقتاً موقع
تطبیقه وضع اولنان اشبو قانون لایحه سی ۷ کانون اول ۱۳۳۱ تاریخنده مجلس عمومیه تعدیلاً
قبول ایدلشدر .]

مجلس اعیان و مبعوثانجه قبول اولنان اشبو لایحه نک قانونیتنی و قوانین دولته علاوه سنی

اراده ایلهم . ۱۹ صفر ۱۳۳۴ و ۱۴ کانون اول ۱۳۳۱

محمد رشاد

مالیه ناظر و کیلی
طلعت
صدراعظم
محمد سعید

*
**

(*) تقویم وقایع ایله نشری تاریخی : ۲ ربیع الاول ۱۳۳۴ و ۲۸ کانون اول ۱۳۳۱